

5. Tintiuc, D., Grosu, Iu., Grejdianu, T. Sănătate publică și management. Chișinău, 200, 780 p.
6. Tintiuc, E., Pancenco, A., Burlacu, V., Munteanu, I. Managementul asistenței stomatologice de ambulator. Chișinău, 2009, 180 p.

Rezumat

În această lucrare sunt prezentate rezultatele cercetărilor științifice, efectuate în instituțiile stomatologice publice din municipiul Chișinău. Rezultatele obținute au permis caracterizarea cadrelor medicale, luând în considerație vârsta, stagiul de muncă, sexul, aspectele de migrație, ca factori ce influențează calitatea asistenței medicale de profil.

Summary

In this work there are presented the results of the scientific studies made in the public stomatological institutions in the town of Chisinau. The obtained results have allowed to characterise the medical staff taking into consideration the age, length of service, sex, the migrational aspects as factors that influence the quality of the shaped medical assistance.

CONSOLIDAREA ASISTENȚEI MEDICALE GERIATRICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Boris Golovin, competitor, Catedra Sănătate Publică și Management USMF
„Nicolae Testemițanu”

Vârstnicii în Republica Moldova (>65 de ani) reprezintă un grup de populație care se află într-o continuă creștere. Cu toate că ponderea lor este relativ mai mică față de țările din Europa de Vest, procentul vârstnicilor a crescut constant în ultimele două decenii și a constituit la începutul anului 2009 – 10,3%, în comparație cu 12,28% în CSI și 16,84% în țările Uniunii Europene.

Diverse prognoze demonstrează că cota vârstnicilor în țările europene, inclusiv în Republica Moldova, în următorii 20 de ani se va dubla și va constitui între 18 și 30%. Îmbătrânirea populației se datorează, în primul rând, micșorării natalității și majorării speranței de viață a populației, în special a celei care deja a împlinit 60 de ani. În Republica Moldova, speranța de viață la vârsta de 60 de ani constituie 16,9 ani, inclusiv 15,1 la bărbați și 18,3 ani la femei. Emigrarea persoanelor tinere reprezintă de asemenea un factor care contribuie la majorarea cotei vârstnicilor în structura de bază a populației.

Scopul studiului constă în elaborarea propunerilor pentru consolidarea asistenței geriatrie în Republica Moldova.

Materiale și metode. Tabloul evolutiv al proceselor de îmbătrânire a populației a fost analizat în baza datelor și informațiilor despre mișcarea naturală a populației Republicii Moldova accesate din bazele de date ale Biroului Național de Statistică și Centrului Național de Management în Sănătate.

Numărul de paturi geriatrie (capacitatea) în spitalele raionale, municipale și republicane a fost calculat în baza formulei Hill-Burton:

$$Nr = \frac{P \times R \times M \times 100}{U \times 100 \times 365},$$

unde:

Nr – numărul necesar de paturi;

P – numărul populației >65 de ani;

R – rata de internare în specialitatea de geriatrie la 100 de locuitori de vârstă >65 de ani;

M – durata medie de spitalizare în specialitatea geriatrie;

U – rata de utilizare a paturilor.

Numărul populației stabile de vârstă >65 de ani în Republica Moldova în anul 2008 a constituit 365530 de persoane. Rata de internare în specialitatea de geriatrie a fost stabilită în mărime de 3,7 spitalizări la 100 de locuitori de vârstă >65, în conformitate cu media ratei de internare existentă la nivelul regiunii europene. Durata medie de spitalizare în specialitatea geriatrie a fost acceptată prin consens și constituie 9 zile. Rata de ocupare a paturilor geriatrice a fost fixată în mărime de 85% (calculat în baza a 365 de zile pe an), dat fiind faptul că doar o rată mai mare asigură eficiența economică în utilizarea paturilor. Numărul paturilor în spitalele raionale, municipale și republicane s-a stabilit, în funcție de numărul populației vârstnice, complexitatea accentuată a cazurilor geriatrice și posibilitatea instituirii posturilor întregi sau de 0,5 unități de medici geriatri.

Rezultate și discuții.

Ponderea vârstnicilor în Republica Moldova va crește brusc peste 5 ani, când în grupa de vârstă 65 de ani și mai mult vor intra generațiile născute în 1948–1950, care numeric sunt de 2 ori mai mari decât cele anterioare. Acest fenomen se va repeta și peste 40 de ani, când în grupul de populație vârstnică vor intra cei care în prezent au vârstele cuprinse între 25 și 30 de ani, și care numeric sunt de asemenea mai mulți decât cei care în prezent au 35 – 40 de ani (*figura 1*).

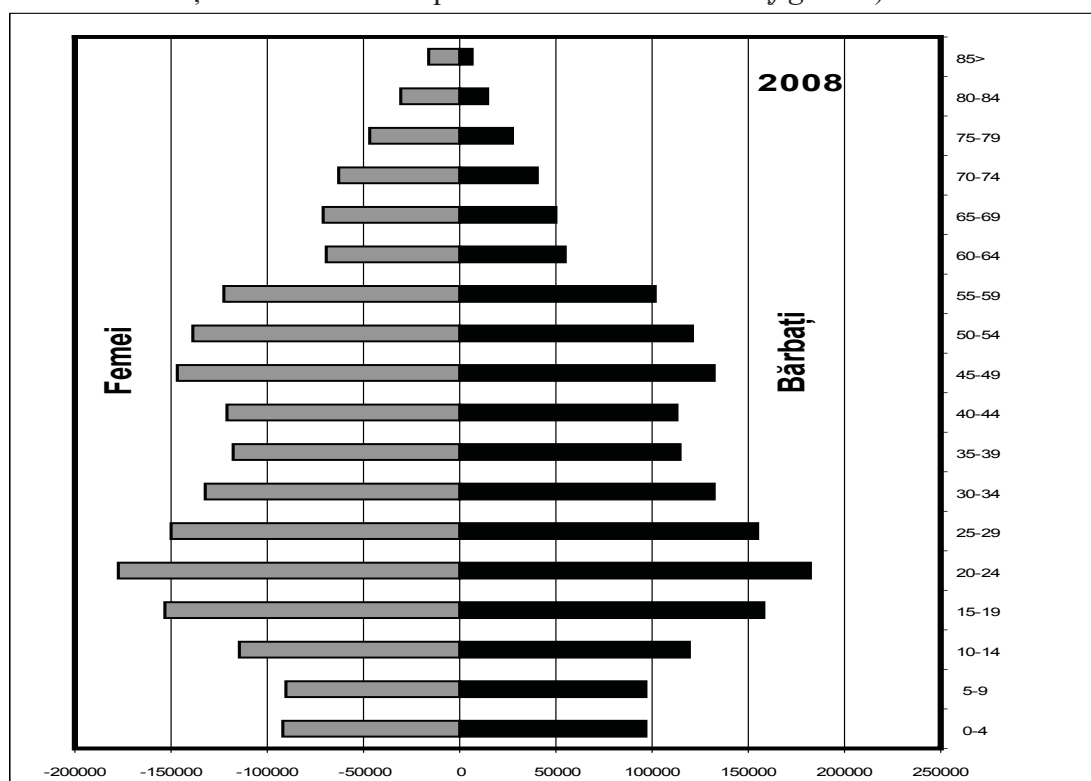

Figura 1. Structura pe grupe de vârstă a populației Republicii Moldova, a. 2008

Este nevoie de menționat încă un fenomen demografic important. Cel mai rapid ritm de creștere în ultimii 10 ani se înregistrează în rândul populației cu vârsta de 75 de ani și mai mult, în special, a vârstnicilor de peste 85 de ani (*figura 2*).

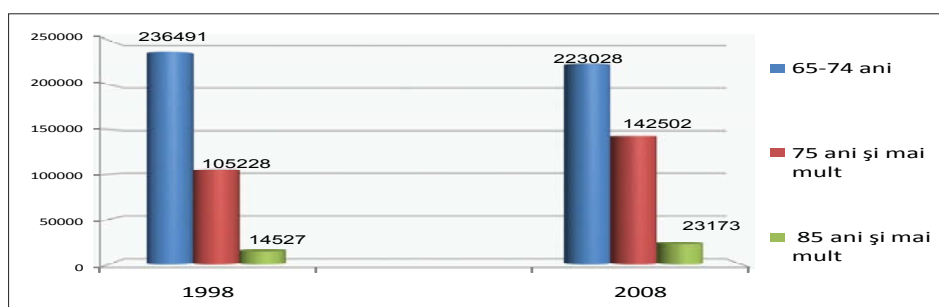

Figura 2. Analiza comparativă a numărului de persoane vârstnice în anul 1998 și în 2008

Dacă în segmentul 65-74 de ani, numărul populației a scăzut cu 13.463 de persoane, atunci numărul celor care au peste 75 de ani a crescut cu 37.274 de persoane, iar numărul longevivilor de peste 85 de ani, practic s-a dublat și a constituit la începutul anului 2009 - 23.173 de persoane, în comparație cu 14.523 în anul 1998.

Creșterea rapidă a segmentului de populație „foarte bătrână” va reprezenta o provocare pentru sistemul medical și sistemul de protecție socială în următorii ani. Dacă grupele „mai tinere” ale populației vârstnice pot fi încă active, din punct de vedere economic, fiind capabile să se întrețină singure, cei „foarte bătrâni”, mai cu seamă femeile, sunt tot mai dependenți de ceilalți, necesitând suport social și medical special. În acest context, politicile și intervențiile medico-sociale trebuie să țină cont de aceste schimbări, deoarece populația în vârstă este cel mai mare consumator de asistență medicală și socială, ale cărei costuri se achită de obicei de către populația producătoare.

Având în vedere importanța și complexitatea problemei, Guvernul Republicii Moldova deja a inclus în Politica Națională de Sănătate compartimente aparte privind protecția medico-socială a persoanelor vârstnice, care cuprind:

- asigurarea securității economice a vârstnicilor;
- crearea mecanismelor de încadrare a lor în muncă;
- încurajarea implicării familiilor în suportul financiar al persoanelor în etate;
- integrarea și incluziunea socială a populației vârstnice;
- prestarea serviciilor comunitare de îngrijire a persoanelor vârstnice la domiciliu și în instituții rezidențiale;
- dezvoltarea serviciului de geriatrie, ca parte componentă a Planului General de Dezvoltare a Spitalelor.

Ca urmare a prevederilor incluse în planurile de realizare a acestor documente strategice, Ministerul Sănătății, în baza dovezilor științifice, a întreprins măsurile necesare pentru elaborarea cadrului de reglementare necesar instituirii și funcționării asistenței medicale geriatrice în Republica Moldova. Astfel, prin ordinul Ministrului Sănătății nr. 469 din 25 decembrie 2007, a fost creat Centrul Național de Gerontologie și Geriatrie în componența Spitalului Clinic al Ministerului Sănătății, cu o capacitate de 40 de paturi geriatrice și laboratorul de cercetări științifice în domeniul gerontologiei și geriatriei (*figura 3*). De rând cu funcția de acordare a asistenței medicale geriatrice specializate, Centrul Național de Gerontologie și Geriatrie are misiunea de a contribui la promovarea politicii unice a statului în domeniul gerontologiei și geriatriei, cât și perfecționarea continuă a cadrelor medicale.

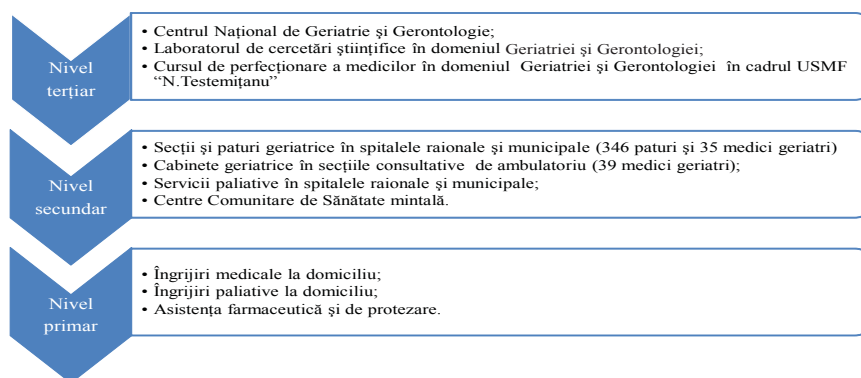

Figura 3. Structura Serviciului național de Geriatrie și Gerontologie

Concomitent, la 25 decembrie 2008, Ministerul Sănătății a emis ordinul nr.502 „Cu privire la organizarea asistenței medicale geriatrice în Republica Moldova”. Conform acestui act de reglementare, pentru prima oară în Republica Moldova a fost organizat serviciul specializat de geriatrie, cu desfășurarea în spitalele raionale, municipale și republicane a paturilor geriatrice (*tabelul 1*).

Conform calculelor efectuate, în baza formulei Hill-Burton, numărul necesar de paturi geriatrice pentru populația vârstnică din Republica Moldova constituie 392 de unități. Repartiția paturilor în spitalele raionale, municipale și republicane s-a realizat conform principiului uniformității dezvoltării serviciului și instituirii posturilor integre (sau de 0,5 unități) de medici geriatri. Astfel, în raioanele

cu un număr de până la 6000 de persoane vârstnice, în secțiile de terapie s-au instituit 6 paturi geriatrice și 0,5 unități de medici geriatri, în raioanele cu un număr de vârstnici între 6001 și 12000 de persoane - 10 paturi geriatrice și un medic geriatru, iar în raioanele și municipiile cu un număr mai mare de 12001 persoane vârstnice - 20 de paturi și respectiv două unități de medici geriatrici. Astfel, în total au fost instituite 386 de paturi geriatrice. Numărul calculat de paturi geriatrice corespunde cu numărul instituit de paturi.

Tabelul 1

Numărul necesar de paturi geriatrice în Republica Moldova

Numărul populației >65 de ani, a.2008	Rata de internare în specialitatea de geriatrie la 100 de locuitori de vârstă >65 de ani	Durata medie de spitalizare în specialitatea geriatrie	Numărul calculat de paturi
365530	3,7	9,0	392

Conform calculelor efectuate în baza formulei Hill-Burton, numărul necesar de paturi geriatrice pentru populația vârstnică din Republica Moldova constituie 392 de unități. Repartiția paturilor în spitalele raionale, municipale și republicane s-a realizat conform principiului uniformității dezvoltării serviciului și instituirii posturilor întregi (sau de 0,5 unități) de medici geriatri. Astfel, în raioanele cu un număr de până la 6000 de persoane vârstnice, în secțiile de terapie s-au instituit 6 paturi geriatrice și 0,5 unități de medici geriatri, în raioanele cu un număr de vârstnici între 6001 și 12000 de persoane - 10 paturi de geriatrice și 1 unitate de medic geriatru, iar în raioanele și municipiile cu un număr mai mare de 12001 persoane vârstnice - 20 de paturi și respectiv două unități de medici geriatrici. În total au fost instituite 386 de paturi geriatrice. Numărul calculat de paturi geriatrice corespunde cu numărul instituit de paturi.

În secțiile consultative au fost fondate cabinete geriatrice, deservite de 79 de medici specialiști. Conform ordinului au fost operate modificările necesare în schemele de state.

La nivel de asistență medicală primară și secundară, în conformitate cu ordinul Ministrului sănătății Nr. 333 din 19.08.08 în țară a fost organizat Serviciul de îngrijiri medicale la domiciliu, iar în conformitate cu ordinul Nr. 154 din 1 iunie 2009 – Serviciul de îngrijiri paliative.

De rând cu crearea structurilor necesare, Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, de comun acord cu alți parteneri guvernamentali și neguvernamentali au elaborat și implementat cadrul de reglementare pentru procesele de bază ale serviciului geriatric și de asistență medicală prestate persoanelor vârstnice. În anul 2008 au fost elaborate, testate și implementate normele metodologice de supraveghere a bolnavilor cu afecțiuni de lungă durată, protocoale clinice naționale bazate pe dovezi, s-au calculat costurile cazurilor geriatrice tratate în spitale și de îngrijiri la domiciliu, în baza cărora Compania Națională de Asigurări în Medicină a realizat contractarea deplină a prestatorilor de servicii, au fost elaborate normativele de paturi și cadre medicale geriatrice, s-au aprobat regulamentele privind îngrijirile medicale la domiciliu și paliative, s-a elaborat lista medicamentelor și dispozitivelor medicale necesare pentru cazurile tratate la domiciliu. Prin emiterea și implementarea acestor reglementări sistemul de sănătate din Republica Moldova a realizat pași concreți de aderare la Standardele internaționale, în domeniul asistenței medicale prestate persoanelor vârstnice, inclusiv realizarea cerințelor compartimentului medical al „Planului Internațional de Acțiuni de la Madrid privind îmbătrânirea”, elaborat de Organizația Națiunilor Unite în anul 2002.

Crearea serviciului de geriatrie va contribui la sporirea accesului populației vârstnice la asistență medicală specializată de profil, prin punerea la dispoziție a condițiilor necesare diagnosticului precoce și tratamentului specific, cu ameliorarea indicatorilor de sănătate a acestei pături a populației.

Despre sporirea accesului persoanelor vârstnice la serviciile de sănătate vorbesc elocvent datele statistice și indicatorii de activitate a instituțiilor medicale. Așa dar, conform estimărilor efectuate, numărul de persoane vârstnice tratate în spitale a constituit în anul 2008 - 124.435 de cazuri, sau cu peste 12 mii de cazuri mai mult față de anul 2007. Aceeași tendință se menține și în prima jumătate a anului 2009, când în condiții de staționar s-au tratat peste 70 de mii de vârstnici, inclusiv 2602 în

secțiile de geriatrie create în acest an. Ponderea bolnavilor vârstnici tratați în spitalele țării constituie 26 - 26%, iar intensitatea spitalizărilor printre reprezentanții acestei grupe de populație este de aproximativ două ori mai mare în comparație cu populația generală.

Concluzii

1. Creșterea rapidă a segmentului de populație „foarte bătrână” reprezenta o provocare pentru sistemul de sănătate, deoarece populația în vârstă este cel mai mare consumator de asistență medicală și socială, ale cărei costuri se achită de obicei de către populația producătoare.
2. Dezvoltarea serviciului național geriatric urmează să fie consolidat pe toate segmentele și la toate nivelele de asistență medicală, în funcție de nevoile populației vârstnice.
3. Sporirea accesului la servicii medicale specializate poate îmbunătăți substanțial calitatea vieții persoanelor vârstnice.

Bibliografie selectivă

1. Bloom, D.E., Canning, D., Graham, B. Longevity and life cycle savings. *Scandinavian Journal of Economics*. 2003, 105: 319 - 228.
2. European Observatory on Health Systems and Policies series, Policy brief: „Capacity planning in health care: a review of the international experience”, by Stefanie Ettelt and joint authors, WHO European Centre for Health Policy, 2008.
3. Godddart, M. Priority setting in health – a political economy perspective. *Health Economics, Policy and Law*. 2006, 1:79 – 90.

Rezumat

Studiul elucidează prognozele numărului de persoane vârstnice și direcțiile strategice de consolidare a serviciului geriatric în Republica Moldova. S-a demonstrat că instituirea și funcționarea serviciului geriatric contribuie la sporirea accesibilității asistenței medicale acordate persoanelor vârstnice.

Summary

The survey reveals the forecasts of the number of elderly people and strategic directions of strengthening the geriatric service in the Republic Moldova. There are evidences that establishment and operation of geriatric service contributes to the increase in accessibility to healthcare provided to elderly people.

DINAMICA MORTALITĂȚII INFANTILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Zina Cobâleanu, dr. în medicină, **Galina Maistrenco**, dr. în medicină,
Centrul Național de Management în Sănătate

Introducere

În statistica mortalității, o atenție deosebită se acordă celei infantile, dat fiind faptul că acest indice este unul dintre cei mai sensibili în evaluarea stării de sănătate a populației. El este determinat de factorii, care caracterizează nivelul de trai și al dezvoltării social-economice a țării, are o influență evidentă, contribuind la majorarea sau micșorarea longevității populației, mai este un indicator calitativ în activitatea instituțiilor medicale. Astfel, mortalitatea infantilă este unul dintre indicatorii-cheie privind calitatea vieții.

Rezultate

După realizarea unei statistici la nivel de țară, constatăm că rata mortalității infantile generale în perioada anilor 2004-2008 este în evidentă stabilizare: 12,2‰ în 2004, 11,8‰ – în 2006, 11,3‰ – în 2007 și revine la rata de 12,2‰ – în 2008 (*figura 1*).